

KANSAN ARKISTON TUTKIJANOPAS

Tervetuloa Kansan Arkistoon!

Kansan Arkisto on Yhteiskunnallisen Arkistosäätiön ylläpitämä kansalaisjärjestöjen ja vasemmistolaisen työväenliikkeen keskusarkisto. Arkisto kokoaa, säilyttää, järjestää ja luetteloi aineistoja sekä tarjoaa niitä tutkijoiden käyttöön. Tutkijasalissa ulottuvillasi ovat asiakirja-, valokuva-, juliste-, äänite-, video- ja kuvataide- ja mikrofilmi-kokoelmat, digitoidut aineistot sekä käsikirjasto. Aineistojen käytössä neuvoo tutkijasalin päivystäjä.

Tietokannat ja aineiston tilaaminen

Asiakirjakokoelmien tiedonhakuja palvelee arkistotietokanta (Planeetta). Kannasta voi tehdä hakuja arkistonmuodostajan nimen, toimialan, paikkakunnan, arkistoluokan, arkiston rajavuosien ja kuvailutietojen mukaan. Suppeammin hakuominaisuuksin varustettu versio tietokannasta löytyy myös arkiston kotisivuilta. Kantaan on liitetty osa arkiston digitoidusta asiakirja-aineistosta (ks. erillinen luettelo kotisivuilla www.kansanarkisto.fi).

Tietokanta sisältää lähes kaikki arkistonmuodostajat ja suurimman osan arkistoluetteloista. Joidenkin aineistojen näkyvyyttä on rajoitettu tietosuojasyistä. Monista tietokannasta puuttuvista arkistoista on olemassa luettelo tekstitiedostona. Tulostetut luettelot ovat käytettävissä tutkijasalin päivystyksessä. Vain arkistotiloissa käytettävissä olevan henkilötietokannan avulla löytyvät muistelmat, biografica-kokoelmat ja muut henkilöittäin järjestetyt aineistot. Äänitteistä on oma tietokantansa, jota voi käyttää arkistotiloissa. Arkistossa on kaksi asiakaskonetta, joilta voi katsoa näyttörajoitettuja ja digitoituja aineistoja sekä tietokantoja.

Tilaukset tehdään tilauslomakkeella päivystäjälle. Jokaisesta arkistosta, kirjasta tai valokuvakansioista täytetään erillinen lomake. Tilauksen voi tehdä etukäteen sähköpostilla osoitteeseen: info@kansanarkisto.fi, jolloin lomake täytetään arkistoja vastaanotettaessa. Vetehisenkujan makasiinissa sijaitseva aineisto toimitetaan tutkijalle välittömästi tilauksen yhteydessä.

Osa arkiston kokoelmista sijaitsee etävarastossa, josta tilaukset noudetaan kerran viikossa (maanantaisin). Varastoaineistot kannattaa tilata tutkimusajankohtaa edeltävällä viikolla. Niiden sijainti näkyy tietokannasta: Planeetassa (pdf-luettelo) makasiinit 1/2.

Asiakirjoja ja mikrofilmejä lähetetään tilauksesta kaukolainoina Kansallisarkiston toimipisteisiin. Kansioita lähetetään noin viisi kerrallaan. Tilaja maksaa postikulut. Uuden tilauksen voi tehdä palautettuaan vanhat. Tilaukset tehdään Kansallisarkiston kaukolainapalvelun kautta. Vain arkistonluovuttaja voi lainata lahjoittamaansa aineis-

toa arkistolaitoksen ulkopuolelle esimerkiksi historiikin kirjoittamista tai näyttelyä varten. Emme kaukolainaa muistelmia ja henkilöarkistoja.

Arkiston käsikirjasto sisältää noin 15 000 teosta. Tutkijasalin lisäksi kirjoja on asiakastilojen ulkopuolella (mm. taide, elämäkerrat, sisällissota). Kirjaston luettelot ovat kortistokaapeissa vuoteen 1996 saakka. Vuodesta 1997 eteenpäin kartuntahakemisto löytyy osoitteesta www.arjenhistoria.fi. Tilauslomake täytetään myös kirjoista.

Valokuva-arkiston Akseli-tietokannassa on kymmeniä tuhansia digitoituja kuvia tietoiheen. Osa kuvista pääsee selaamaan osoitteissa www.arjenhistoria.fi ja www.finna.fi. Tietokannan näyttörajoitettuja kuvia voi selata arkistotiloissa. Vain pieni osa valokuvista on digitoitu. Joistain kokoelmista on laadittu tekstimuotoisia hakemistoja; esimerkiksi Yrjö Lintusen kuvista on oma viitetietokantansa. Julisteet löytyvät Arjenhistorian esine-puolelta.

Aineiston käyttö

Aineiston käyttäjänä sitoudut noudattamaan tietosuojalakia, tekijänoikeuslakia ja lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Allekirjoittaessasi tilauslomakkeen sitoudut julkisuuslain 27 §:n mukaisesti siihen, että et käytä asiakirjaa ”sen henkilön vahingoksi tai halventamiseksi, jota asiakirja koskee, tai hänen läheisensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka sellaisten muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty.”

Osa arkistoaineistoista on käytössä vain arkistonjohtajan tai -luovuttajan luvalla. Rajoitukset perustuvat joko lakeihin tai sopimukseen luovuttajan kanssa. Käyttöanomus osoitetaan tapauskohtaisesti joko arkistolle, luovuttajalle tai luovuttajan edustajalle. Arkiston päättävävallassa olevien aineistojen kohdalla voit lähettää sähköpostia osoitteeseen: marita.jalkanen@kansanarkisto.fi. Kerro kirjeessä tutkimusaiheesi ja perustele lyhyesti, miksi tarvitset kyseistä aineistoa tutkimuksessasi. Luvanvaraisia tai tekijänoikeuden alaisia aineistoja ei saa kuvata ilman henkilökunnan lupaa. Varaudu todistamaan henkilöllisyytesi, kun vastaanotat käyttörajoitettuja asiakirjoja ensimmäisen kerran.

Osa aineistoluetteloista ei näy avoimesti internetissä. Näyttörajoitettuja tietoja voi selaila arkiston asiakaskoneilla.

Järjestämättömiä aineistoja voidaan antaa käyttöön tapauskohtaisesti. Päivystäjä selvittää, onko se mahdollista.

Tutkijasalissa käyttäytyminen

Myös tutkijalla on vastuu ainutkertaisen arkistoaineiston säilymisestä. Käsittele aineistoa aina huolellisesti ja puhtain käsin. Säilytä asiakirjojen järjestys kansioiden sisäl-

lä ja aseta ne takaisin kansioon huolellisesti – niin etteivät ne rypisty. Älä kirjoita muistiinpanoja asiakirjojen päällä. Valokuvien käsittelyä varten saa päivystäjältä käsiineet.

Tutkijasaliin saa viedä vain muistiinpanovälineet (kynä/paperi, tietokone, puhelin, kamera). Aulassa on lukittavat lokerot laukkuja ja reppuja varten. Tutkijasalissa ei saa syödä eikä juoda. Kahvihuoneessa voi syödä eväitä.

Tutkijasaliin tilatut aineistot löytyvät varaushyllystä. Asiakirjoja säilytetään hyllyssä kaksi viikkoa, tai sopimuksesta pidempäänkin. Liitä aineistoihin varauslomake, johon kirjoitetaan nimi ja päiväys. Lomakkeessa voi selvittää tulevaa käyttötarvetta vapaamuotoisesti (esim. ”Tulen jatkamaan viikolla 50”). Kansiot, joita et enää tarvitse, viedään palautuskärryyn, joka sijaitsee tutkijasalin oven vieressä.

Valokopioiden ja digitoidun aineiston tilaaminen

Valokopiotilaukset tehdään päivystäjälle. Tilauslomake asetetaan kopioitavien asiakirjojen väliin. Yksittäisiä asiakirjoja ei saa ottaa kopiointia varten irralleen. Hinnasto löytyy kotisivuilta ja päivystyksestä. Kopiot maksetaan käteisellä. Kopiot voi saada myös pdf-tiedostoina.

Valokopioita ei oteta ennen vuotta 1944 painetuista niteistä, heikkokuntoisista aineistoista tai tekijänoikeuksien alaisista asiakirjoista. Isoimmat julisteet ja lehdet eivät mahdu arkiston kopiokoneeseen. Valokuvia ei valokopioida.

Maksulliset kopiot valokuvista toimitetaan aina digitaalisina. Tilaukset tehdään valokuvien tilauslomakkeella tai arjenhistoria.fi:n kautta. Hinnasto löytyy päivystyksestä ja kotisivuilta. Päivystäjä tai kuva-arkiston tutkija auttaa tilausten tekemisessä. Kuvia tilattaessa tulee ottaa huomioon tekijänoikeudet.

Asiakirjojen kuvaaminen

Vapaassa käytössä olevaa arkistoaineistoa saa kuvata muistiinpanotarkoituksessa. Muistiinpanotarkoituksessa otettuja kuvia ei saa levittää eteenpäin esimerkiksi internetissä. Luvanvaraisten aineistojen kuvaaminen on kiellettyä ilman arkiston henkilökunnan lupaa. Kuvaaminen ei saa häiritä muita tutkijoita.

Lähdeviitteet ja -luettelo

Lähdeviitteissä tulee mainita käytetyn asiakirjan nimi, aikamääre sekä yleensä arkistonmuodostajan tai kokoelman nimi, sarjamerkintä ja/tai alasarjan nimi. Viimeisenä mainitaan arkiston nimi, Kansan Arkisto. Lähdeluettelossa tulee mainita arkiston-

muodostajan tai kokoelman nimi ja tarvittaessa asiakirjasarjan nimi. Kokoelmanimikkeet on esitettävä täydellisinä muodossa, jossa ne esiintyvät arkistoluettelossa. Kuvaluetteloon tai kuvan yhteyteen merkitään kuvaajatiedot ja arkiston nimi.

Kansan Arkistolla ei ole virallista lyhennettä. Suosittelemme, että arkiston nimeä ei lyhennetä, koska kirjavat lyhenteet vaikeuttavat lähdeviitteiden tulkintaa. Arkistosta aiemmin yleisesti käytetty lyhenne KA sekoittuu nykyisin Kansallisarkistoon. Jos nimi kuitenkin on lyhennettävä, voidaan käyttää muotoa KansA.

Esim.

Lähdeviitteet:

- SSTP:n puolueneuvoston pöytäkirja 31.3.1922, s. 10-11, SSTP CC, Kansan Arkisto
- Cay Sundströmin lähettämä kutsu 15.10. kokoukseen, Mauri Ryömän arkisto, CD, Kansan Arkisto
- Veikko Sippolan muistio v. 1948 kapinahuhuista 15.5.1972, Sisäpolitiikka-kokoelma, Demokratian vastainen toiminta, Kansan Arkisto
- Pyöräilijöiden mielenilmaisu 24.5.1970 (valokuva), kuvaaja Yrjö Lintunen, Kansan Arkisto

Lähdeluettelo:

Kansan Arkisto:

- Suomen Sosialistisen Työväenpuolueen arkisto
 - Puolueneuvoston pöytäkirjat
 - Oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat
- Mauri Ryömän arkisto
 - Saapuneet kirjeet vankilaan
 - Eduskuntatyö
 - Sisäpolitiikka-kokoelma
- Demokratian vastainen toiminta
 - Kuvaaja: Yrjö Lintunen
 - Satakunnan Työn valokuvakokoelma

Tutkijalta toivomme

- vapaakappaleen julkaisusta tai kopion opinnäytteestä, jonka lähdeaineistona olet käyttänyt arkiston kokoelmia. Kopion voi toimittaa myös digitaalisena. Tarvittaessa voimme kopioida opinnäytteen niin, ettei sinulle tule kustannuksia.
- tutkimustyön kuluessa mahdollisesti kerääntyneen uuden lähde- ja/tai käsikirjoitusaineiston tallentamista Kansan Arkistoon.
- nimen kirjoittamista vieraskirjaan (joka käynnin yhteydessä) tutkijakäyntien tilastointia varten.

Vetehisenkuja 1, 00530 Helsinki
Avoinna: tutkijasali ti-pe 9-16 – toimisto ma-pe 9-16
päivystys 044-7210320 – arkistonjohtaja 044-7210306
www.kansanarkisto.fi-info@kansanarkisto.fi